

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:	Pretulu insertiunilor:	Correspondintiele se se adreseze la Redactiunea dela
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	„BISERIC'A si SCOL'A“
„ „ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	Er banii de prenumeratiune la
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	„TIPOGRAFFA DIECESANA IN ARAD.“
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Cestiunea fondurilor comune in sinódele eparchiale si in Congresu.

(Continuare.)

Cestiunea de principiu in administrarea fondurilor comune, asupra careia sinódele din Aradu si Caransebesiu nu se puteau intielege, s'a resolutu, dupa cum am aratatu, in congresulu din 1878, care prin conclusulu seu de sub nr. 257 a decretatu impartirea fondurilor, lasandu sinódeloru eparchiale dreptulu de a-se intielege acuma numai asupra modulu respective asupra proportiunei la impartire, in sa cu acelu enunCIATU espresu, cà casurile de neintielegere dintre parti, la reclamarea ori-careia din ele, le va decide finalminte congresulu.

Si este faptu, cà in urma s'au aratatu impacati cu ideia impartirii fondurilor si insisi contrarii ei de mai nainte. Acést'a se justifica pe deplinu cu insasi atitudinea Dlui Babesiu in congresu, carele, desi la inceputu erá contra impartirii fondurilor, in urma consimte cu ea, facandu singuru propunerea pentru procedarea si modalitatea in privinti'a impartirii lor. Apoi a primí óre care procedare pentru impartire presupune ántaiu primirea in principiu a insasi impartirii fondurilor; intre aceste dóue, intre procedare si impartire, exista reportulu, care unesce mijloculu cu scopulu.

Dar se vedemu acuma in ce chipu procedu sinódele eparchiale la stabilirea modalitatii si chieii pentru impartirea fondurilor comune spre a satisfice conclusulu congresualu Nr. 263 ex 1878?

EnunCIATA odata impartirea fondurilor in principiu de catra congresulu nationalu, cu privire la partea a dou'a a cestiunei, adeca la stabilirea chieii, sinódele eparchiale facura cei d'antai pasi in sesiunea din 1880, cand ambele sinóde manifestéza deopotriva hotarirea lor espresa de-a stabili modalitatea impartirii. Dar, fiind cà ele lucra independentu, si fara a sci

unu sinodu de vointi'a eluilaltu, procedarea lor, in a stabili chei'a si modalitatea pentru impartire, a diferitu, càci pe cand sinodulu din Aradu, a adusu hotarirea ca epítropi'a fondurilor comune se pregatésca chei'a si modalitatile pentru impartirea cestionatelor fonduri, si elaboratulu seu in privinti'a acést'a se-lu presinte sesiunei sinodale proxime,¹⁾ pe atunci sinodulu din Caransebesiu insusi elaboréza planulu si stabileste chei'a séu proportiunea impartirii, delegand si o comisiune, carea in contielegere cu o asemenea comisiune din partea sinodului aradanu, se faca impartirea factica a fondurilor.

Pentru ca se cunóscemu vederile sinodului din Caransebesiu in privinti'a cheiei pentru impartire, lasamu aci ca se urmeze conclusulu seu de sub Nr. 100 ex 1880, care suna astfelu:

„I. Sinodulu eparchiei Caransebesiului este invoitu, ca impartirea fondurilor comune dieceseloru de Arad si Caransebesiu, si adeca: *fondulu bisericescu, fondulu scolaru si aucta, fondulu pensionalu, fondulu Balla, fondulu lui Raia-cici*, tóte aceste fonduri se se imparta dupa proportiunea de 2/5 : 3/5 si; anume pe sém'a diecesei Aradului trei parti din cinci, si pe sém'a diecesei Caransebesiului dóua parti din cinci. Totu in proportiunea acést'a au de a-se imparti:

a) *pretensiunile dubiése si de sub procesu*, aflatóre sub ingrigirea fundatiunei nationale serbesci din Carlovetiú;

b) *cas'a donata institutului pedagogicu aradanu*, de fericitulu Sava Arsics din Arad, strad'a capriorei Nr. 17, in pretiu de 3000 fl.

c) *sum'a de 5557 fl. 85¹/₂ cr.* data la cerea consistoriului aradanu din fondurile scolare comune pentru edificarea institutului teologicu pedagogicu din Arad;

d) *fondulu pentru inlesiunea despartirii romaniloru din comunele miste romane-serbesci;*

¹⁾ Vedi Protocolulu sinod. din 1880, Nr. 155.

e) mobilele si recuizitele epitropiei provisorie in pretiulu efectivu, care se va constată cu ocasiunea impartirei.

„II. Modalitatea impartirei acestoru fonduri se statoreste in urmatoriulu modu :

„1. Dieces'a Caransebesiului primesce in partea ei : obligatiunile private dela detorasii aflatori pe teritoriulu ei, intre care sunt de a-se intielege si pretensiunile sub numire de „aucta scolara“ aflatore la comunele diecesei Caransebesiului, apoi : obligatiuni de statu in pretiulu lor nominalu in proportiunea sus statorita de $\frac{2}{5}$ si $\frac{3}{5}$; mai de parte banii elocati la institutele parsimoniale si incatu tote acestea nu ar acoperi pe deplinu partea competinta diecesei Caransebesiului, in acestu casu sum'a neacoperita se se intregesca din acele obligatiuni private ale debitoriloru si de pe teritoriulu diecesei aradane, cari obligatiuni sunt pe deplinu singure si dupa cari nu esista nici o restantia de interese.

„2. Cu privire la realitatile comune amintite sub b, si c, se decide, ca partea ce compete din acelea diecesei Caransebesiului, dupa chei'a de mai susu se se platésca in bani gata séu in valori liquide, care equivaléza cu acea suma de bani.

„3. Caus'a pretensiunileru dubiose si aflatore sub procese, lasate in ingrigirea administratiunei fundatiuniloru serbesci din Carloveti, deorece acelea deocamdata nu se potu impartí, se deriva delegatiunei congressuale esmise in caus'a despartirei ierarhice, avendu acelea pretensiuni la timpulu seu a se impartí intre ambele diecese totu pe bas'a cheiei proportiunei mai sus amintite.

„Spre efeptuirea acestei decisiuni se esmite din sinulu sinodului o comisiune constatatore din 6 membri, si anume deputatii sinodali : Filaret Musta, Nicolau Andreeviciu, Georgiu Ioanoviciu, Stefanu Antonescu, Iuliu Petricu si Aron Damaschinu, si acésta comisiune in contielegere cu una asemenea comisiune esmitenda din partea sinodului eparchiei Aradului va avé se face impartirea fonduriloru celu multu pana la finea anului 1880, dandu-se acelei comisiuni deplina putere, ca partea din averea comuna a diecesei Caransebesiului se-o primésca numai decatu in posesiune si se-o administreze consistoriulu diecesanu, caruia si pana la alta dispositiune a sinodului eparchialu i-se concrede manipularea averei priminde in intielesulu regulamentulu epitropiei provisorie. Comisiunea esmisa va reportá detaiatu despre rezultatele activitatii sale pre langa substernerea instrumentulu de predare respective primire proximalu sinodu eparchialu.

„Pentru efeptuirea impartirei averei comune epitropi'a provisoria a fonduriloru comune are se pregatésca tote lucrurile privitore la impartire pana celu multu in 30 October 1880. In fine cu 31 Decembre 1880 cand impartirea fonduriloru cestionate are se fia efeptuita, incéta si activitatea epitropiei de pana acuma a fonduriloru comune.“ 2)

Conclusulu acest'a a sinodulu din Caransebesiu s'a comunicatu sinodulu din Arad prin telegrafu, dar acest'a deja incheiase sesiunea ordinaria din 1880, si astfelu numai in anulu urmatoriu a potutu ca se se ocupe de indegetarile si mesurile facute de sinodulu din Caransebesiu referitore la chei'a si modalitatea impartirei fonduriloru. Atunci comisiunea sinodala pentru fondurile comune, luandu in consideratiune si conclusulu sinodulu din Caransebesiu in privinti'a impartirei fonduriloru, prin reportorulu Nicolau Zigre presenta sinodulu urmatoriulu proiectu pentru chei'a de impartire :

„Cu consideratiune la conclusele congressuale de sub Nr. 257 si 263 din 1878 precum si a concluseru acestui sinodu eparchialu aradanu enunciate sub Nrii 105 si 115 din anulu 1874 in meritu impartirei fonduriloru comune intre diecesele de astadi, Arad si Caransebesiu ; dara considerandu si conclusulu acestui sinodu de sub Nr. 155 din 1880 :

„1) Impartirea fonduriloru comune este a se face pana la finea anului 1882 ;

„2) Spre scopulu efeptuirei impartirei pre bas'a proportiunei numerulu sufleteloru se primesce dreptu chei'a de impartire proportiunea de $\frac{3}{5}$ parti diecesei aradane si $\frac{2}{5}$ parti diecesei Caransebesiu, conformu conclusulu enunciatu si din partea sinodulu din Caransebesiu ;

„3) Se enuncia a-se pregati unu conspectu de impartire dupa chei'a staverita in punctulu precedente pentru fiecare fondu comunu divisibilu, fiind a se impartí tote obligatiunile private si de statu precum si realitatile dupa garanti'a valórei acelora in trei categorii, dupa cum acelea se vor considerá deplinu, mai putinu garantate séu dubiose. Cu pregatirea si compunerea acestui elaboratu se insarcina epitropi'a fonduriloru comune, in terminu preclusu pana la finea anulu curinte.

„4. Spre esaminarea acelu elaboratu de impartire se esmite o comisiune din 6 membri, carea intrunita cu o asemenea comisiune a sinodulu din Caransebesiu va avé a esamina elaboratulu susprovocatu in lunele Ianuaru, Fauru séu Martiu 1882 si a raportá respective a face propunere la sinodulu proximu ordinariu.

Pana la efectiv'a impartire a fondurilor se susține administratiunea actuala.³⁾

La propunerea acést'a, deput. Ioan P. Desseanu face comatoriulu amandamentu, pe care referintele comisiunei, ilu primesce in numele acesteia, ca intregirea propunerii de mai sus:

„Se intielege de sine, cà la casulu infintiariei faptice de episcopii nóue in Oradea-mare si Timisióra séu in altu locu, eparchiele de Arad si Caransebesiu vor fi obligate a estradá eparchieloru nou infintiande partea acestora din fondurile impartite in urmareá acestui concludu, dupa chei'a de acuma de impartire, adeca dupa proportiunea de suflete a credintiosiloru, cari se vor incorporá catra aceste eparchii nóue.“

Acést'a este propunerea comisiunei sinodale aradane pentru chei'a si modalitatea impartirii fonduriloru, carea, precum se vede, in fondu nu deosebesce intru nimicu de concludulu sinodulu din Caransebesiu.

Ea este eflusulu naturalu alu concludeloru nóstre sinodale si congresuale, a caroru valóre obligatóre nu-o putemu despretiui. Cu tóte acestea sinodulu eparchialu din Arad, o delatura si primesce cu 18 voturi contra 16, urmatórea contra-propunere a deputat. Vin. Babesiu:

„Prin concludulu de sub Nr. 257 alu congresulu nationalu dela 1878, impartirea fonduriloru comune de sub intrebare, fiind decisa numai in principiu, intocmai ca si prin concludulu aceluiasi maritu congresu de sub Nr. 243 inca mai nainte totu in principiu decretata realizarea infintiariei celoru dóue episcopii istorice in Oradea-mare si Timisiora; mai departe prin concludulu congresuale de sub Nr. 263 din acelasi anu intielegerea asupra modulu cheiei, respective proportiunei la impartirea acelasu fonduri intre partile indreptatite, lasandu-se acestoru parti, respective sínódeloru concerninti, ér atari parti indreptatite fiind fara tóta indoiél'a si crestini nostri din reinfintiandele dóue diecese, carora acele fonduri, respective cuot'a loru din acele tocmai va face posibila esistinti'a loru si sanctiunea altissima a infintiariei loru: acestu sinodu pe bas'a si dupa tenórea suscitatorulu concludu congresuale, tiene cà impartirea faptica a cestionatorulu fonduri comune si chiar statorirea modulu si cheiei nu este posibila, decátu dupa-ce cele dóue episcopii nóue vor fi macar intru atata realizate, ca se-si aiba unu organismu indreptatitu alu loru propriu spre a-si esercia dreptulu la impartirea fonduriloru.⁴⁾

[Va urmá.]

Despre poporulu románu si poesi'a sa.

(Continuare si fine.)

Precum dantiulu preste totu nasce veselie, càci omulu in atari mominte mai pune la adpostulu uitării grijile acestei vieti, si-si usioréza cugetele grele, — asia de alta parte, dantiulu e folositoriu, fiindcà sub pretextulu veseliei se marturisescu multe adevveruri, cari de alte dati aru remané ascunse, si singuraticii nu si-aru puté lua din ele partea ce li se vine fiecarui spre a mai adauge capitalulu cunoscintieloru practice si instructive pentru viétia.

Adeseori frumseti'a naturala, a unei parechi casatorite de curindu, — ori numai inchipuirea góla a cutarui'a, ori — in sfersitu — si o vorba rea scornita de vr'o gura invidiósá, — nasce jalusie intre acesti doi amici intimi. Pecatulu acest'a apoi tulbura armoni'a dintre cei doi sotiori buni, si nu peste multu timpu îi vedemu standu fatia in fatia ca doi dusmani — din amici intimi ce erau. Lucru prea firescu. Unu pecatu nu remane singuru, ci sporesce. O partida pentru jalusi'a observata la cealalta, raspunde cu intrig'a, cu intrig'a femeésca, carea intrece jalusi'a barbatulu.

Poporulu romanu uresce din inima pecatulu jalusiei, — carele face din barbatu naintea femeii: unu pigmeu, lipsitu de demnitatea ce trebuie se aiba ca barbatu; si pentru a-lu stérpi din radacina acelu pecatu, poporulu ilu sbiciuesce cu graiu viu chiar si in petrecerile sale, in hora, ca se póta fi de invetiú celoru cari n'au lunecatú inca, — ér de alta parte, pre cei atinsi de veninulu jalusiei se-i faca a simti cât de bine uriciunea aceleia.

Cântecele poporale, cari sbiciuescu pecatele si gresielele ómeniloru, sunt cântate preste totu cu multa voie buna, si accentuarea cuvinteloru este sareastica, ca astfelu se petrunde mai bine.

Dar nici nu-i mare mirare daca jalusi'a infloresce pe unele locuri intre poporulu nostru; pentrucà Ilean'a e frumósá ca mirés'a lui Fetu-Frumosu, si de aceea o teme barbatulu. Inse ea se necajesce amaru pentru acést'a; si cà dóra va puté abate pre barbatielulu seu din calea cea ratacita, — cand baditi'a o chiama:

„Hai Ileana la poéna
Ileana Ileana!
Se sapamu o buruéna,
Buruén'a macului
Ca s'o damu barbatulu,
Se totu dórma, dórma dusu
Pan' ce sórele-a fi sus,
Si se dórma somnurosu
Pan' ce sórele-a fi jos,“

ea raspunde:

³⁾ Protocolulu sinod. din Arad ex 1881. Nr. 487.

⁴⁾ Protocolulu sinod. ex 1881 Nr. 188

„Cum n'asiu merge 'n poenitia
Baditia, baditia!
Dar nu potu dupa vointia,
Cà barbatulu reu me teme
Nici de-una pasiu elu nu-mi dà vreme;
Mai stài, stài, pan' s'a culcă
Si cocosiulu a cantă
Dela sinu-i c'oiu scapă
Buruén'a c'omu sapă
Si-i voiu pune-o 'n loculu meu
Ca se dórma somnulu greu.“

(poesii pop. ale Rom. adunate si intocmite de V. Alexandri, Bucuresci 1867. pag. 324.)

Din respunsulu ce l'au datu Ileana baditii, ca imprumutu pentru jalusi'a barbatului, ori cine pôte invetiá ca se nu degradeze pre consórt'a vietii sále la onórea jalusiei, pentrucà urmarile acestui pecatu îi potu fi cu timpu cele mai amare.

Pre cand astfelu sunt tractati barbatii jalusi, poporul nostru nu uita nesbiciuitu nici pre barbatulu, care e: „lasa-me se te lasu,“ si nu privigheza asupra celoru ce se intempla la cas'a si pre langa cas'a sa. Spre a desteptá pre unu atare din letargi'a lasitáti barbatesci, poporul îi canta :

„Sermanulu barbatulu prostu!
Bunu odoru la casa-a fost!
Orice vede elu nu crede,
Orice crede elu nu vede!“

(poesii pop. ale Rom. adunate si intocmite de V. Alexandri Bucuresci 1867. pag. 333.)

„Baga cânep'a in tâu
Si me pune s'o scotu eu,
O scosei la campu afara
Boii 'n córne-o melitiara.“

(chiuitura din Bihoru, colectiunea mea.)

Asia e nevést'a rea, asia o patiesce barbatulu: Papalapte, care nu sci se guverneze ci face tóte pe voi'a nevestei. Si poporul nostru indrépta tóte acestea abnormalitáti glumindu in hora ori la alte ocaasiun de veselie cantandu poesi'a geniului seu.

* * *

Cu acestea, dupa ce am vediutu chipulu poporului nostru si in hore, finescu de astadata cercetările mele pe campulu poesiei poporale. Inse nu potu totusi incheiá nainte de ce — reprivindu poesi'a poporala — asiu mai díce câte-va cuvinte:

Dneloru si Dniloru! Vediuramu in poesi'a poporala tóte insusirile eminente ale neamului romanescu, insusiri pre cari nu le-au potutu sterge, din fiinti'a romanului tóte vitregitátile timpuriloru. Cu poesi'a ne-au remasu limb'a, caracterulu nostru de rassa latina; ne-au remasu simtiemintele inimei, cari numai atunci s'aru poté stêrpi din poporul nostru cand inim'a romanésca aru fi o planta ce se pôte mutá dintr'unu locu

intr'altulu, si cand acésta planta s'aru vinde pe bani; ne-au remasu in fine datine si naravuri cari, intocmai ca limb'a ce-o vorbimu, atestéza antic'a nóstra origine romana. Tóte acestea moteniri scumpe dela stramosi trebuie se le pastramu si noi neatinse, precum au facutu predecesorii nostri.

Dar nu numai pentru acésta cauza trebuie se le conservamu, ci mai alesu pentru cà pana in timpulu de astadi ni s'au inmaltitu contrarii invetiati, cari au scormonitu tóte bibliotecile Europei cu scopu ca se gasésca probe prin cari aru poté intunecá originea nóstra latina. Acésta origine inse o avemu in limba, si 'n datini. Detori'a nóstra deci a tuturor'a, ér mai virtosu a ta iubita tinerime, *) fiitorii preoti si invetiatori, sentinele neadormite langa nationalitatea poporului romanu, este: ca se culegemu din gur'a poporului nostru: poesi'a, povestile si datinele lui, fie chiar superstitiose, si cu ajutoriulu tipariului se le scótemu la lumina in mii de exemplare, ca se se imprastie prin lume, si prin ele se nimicimu bibliile mincinóse ale contrariiloru nostri cari au cea mai ferbinte dorintia se ne intunece originea si limb'a.

S'o facemu acést'a si din interesulu nostru particularu si privatu, ca se avem adunate intr'unu locu aceste tesaure nepretiuite. Deosebita valóre are pentru noi culegerea poesiei poporale, pentru cà de ea este legata si music'a nationala, acele dulci si ingeresci melodii esite din córdele inimei romanesci, si pre cari strainii au inceputu deja ale rapí si falsificá dandu-le lunei de ale loru proprie.

Nu lasati dara se se piérda nici acestea margaritare. Culegendu poesi'a invetiati si melodiile, ca se inveselésca pururea inimile romanesci. pentru cari le-au destinatu Ddieu . . . . .

O! dar ce s'aude? . . . Colo in departare par' cà zarescu o vale verde, unde zefirulu se jóca cu frundiele; unde paseri inaltia imnuri catra ceriu; unde isvorulu sierpuesce printre petri de cristalu . . . Ce se fie óre? . . . Unu pribégu plange amaru. E dorulu romanului cautandu doi ochi pierduti! . . . . .

Inse acelu glasu plangetoriu éta se apropie mai tare, si in lumea imaginatiunei mele reintelnescu geniulu poporului romanu. Se nu-lu conturbamu Dneloru si Dnniloru, càci vrea se ne mai cânte o doina de doru!

Atanasiu Tuducescu.

*) Profesorulu conferentiaru face alusiune la tinerimea pre-parandiala si teologica. Red.

Dela sinodulu eparchialu aradanu.

(Continuare.)

Siedint'a a VIII, tienuta in 10/22 Aprile 1882 la 9 óre dimineti'a.

La ordinea dilei se continua reportulu comisiunei organisatória, carea prin referintele seu Nicolau Zigre cu privire la propunerea asesorelui consistorialu Mihaiu Sturza: „ca in sinodele protopresbiterale se se aléga membri numai din sinulu protopresbiteratului propune: „in considerarea cá statutulu organicu nu eschide a se alege representanti în sinódele protopresbiterale si dintre barbatii nostri bisericani, cari locuescu afara de protopresbiteratu — ér pentru o modificare séu interpretare a statutulu organicu in acésta privintia — cea ce apartiene la competinti'a congresului — nu subverséza necesitatea, se se sustiena si pentru viitoriu practic'a si nsulu de pana acum. Facia de acést'a propunere a comisiunei deputatulu Alesiu Popoviciu face contra propunere, si: Sinodulu decide a se relegá caus'a congresului nationalu bisericescu pentru interpretare competenta a statului organicu în acést'a privintia, ér pana candu congresulu se va pronuncia în cauza, se se sustiena statulu quo inainte de casulu, din incidentulu carui'a s'a facutu acést'a propunere.

Cu privire la punctulu 9 din reportulu consistoriului plenariu deputatulu Vincentiu Babesiu atrage atentiunea sinodului si a Preasantie Sale asupra duoru casuri, ivite in dóue protopresbiterate, ca se se faca lumin'a necesaria, si se dispara dificultatile, ce paru a domina. Mai antaiu amintesce, cá nu este destulu de lamurita in reportu caus'a, pentru care scaunulu vacantu alu protopresbiteratului Aradului nu s'a potutu depliní pana acum desi timpulu normatu de statutu a éspirátu; alu doilea: protopresbiteratulu B. Comlosiului se afla de doi ani de dile intru o stare estrordinaria, adeca protopresbiterulu nu locuesce in tractulu seu, si in loculu lui functionéza unu vicariu protopresbiteralu, fara a se face despre acést'a amintire in reportulu consistoriului. Róga deci pre Preasantia Sa a dá deslusire sinodului, pentru cá se se póta cunosce adeverat'a stare a lucrurilor. Preasantia Sa descopere, cá in protopresbiteratulu Aradului pentru deplinirea scaunului vacantu s'au facutu tóte dispusetiunile conform legii, dar executarea acelloru dispusetiuni a intempinatú greutati atátu din caus'a, cá a intrevenitu restaurarea sinódeloru si comiteteloru protopresbiterale, cât si mai tardiu pentru imposibilitatea d'a intruni pana acum comitetulu protopresbiteralu; ér in cea ce privesce protopresbiteratulu B. Comlosiului, Preasantia Sa areta, cá acelu protopresbiteratu a devenitu sub administratiune provisoria prin casulu de morbu doveditu alu protopresbiterului, carele din acestu motivu a cerutu si obtienutu concediu a se indepartá, in loculu lui s'a instituitu o administrare provisoria, — promite inse, cá pana la anulu va provocá pre protopresbiteru se se dechiare. Sinodulu ié acést'a dechiariune a Preasantie Sale la cunoscintia.

Urmédia la ordine reportulu comisiunei epitropesci, carea prin referintele seu Damianu Dragonescu, aretandu, cá a reveditu socotile presentate de senatulu epitropescu alu consistoriului aradanu, si le-a aflatu in ordine propune, si: Sinodulu decide a se dá absolutoriu epitropiei consistoriale pre anulu 1881.

In legatura cu revisiunea socotiloru si cu referintia la reportulu senatului epitropescu alu consis-

toriului aradanu, convingendu-se comisiunea, cá o parte mare a socotiloru bisericesci nu s'a substernutu consistoriului spre revisiune, din nepasarea noru parinti protopresbiteri, ér ale cultului din caus'a cá organele consistoriului nu suntu in stare a procurá unele din acelea socoti pre anii 1879 si 1880 din caus'a cá se afla incorporate in socotile comuneloru politice, comisiunea propune, si Sinodulu decide:

a) socotile bisericesci si scolare, precumu si ratiociniile fondatiuniloru au a se substerne consistoriului spre revisiune in fiecare anu, numai dupa ce se vor fi reveditu prin protopresbiterulu concerninte, carele este responsabilu pentru revisiune, si carele are detorintia a efectui revisiunea în casu de lipsa chiar si escurgendu la faci'a locului, ér preliminariele au a se revedé pana la finea anului precedentu; la dincontra organele neglige se se constrenga cu tóta rigórea din partea consistoriului spre a-si indeplini acésta detorintia;

b.) cu privire la socotile cultului sinodulu dispenseza comunele remase în restantia cu acele socoti pana inclusive la finea anului 1881 cu exceptiunea acelloru socoti, care se afla sub pertractare; si

c.) spre a se poté revedé pre viitoriu cu tóta esactitatea socotile cultului, consistoriulu se aviséza a recercá comitatele respective spre a indrumá comunele politice ca cu incepere din anulu 1882 la finea fiecarui anu, antistiele comunale se predea comitetului parochialu unu conspectu detaiatu despre incasarile facute in favórea cultului.

Punctulu 9 din reportulu senatului epitropescu, referitoriu la licuidarea capitaleloru bisericesci la propunerea comisiunei, Sinodulu ílu ié la cunoscintia cu acea observare, ca consistoriele se solici-teze licuidarea si in acele comune, unde pana acum nu s'a potutu efectui, astfelu ca licuidarea se se termineze în totu loculu inca in decursulu periodului sinodalu presentu.

In legatura cu licuidarea capitaleloru bisericesci comisiunea epitropésca face urmatóri'a propunere: Spre a se poté administrá averea miscatória si nemiscatória a bisericeii si a scólei conform normativului consistoriului plenariu emanatu sub Nr. 2849 din anulu 1875 si aprobatu de sinodulu eparchialu din anulu 1876 sub Nr. prot. 126. parintii protopresbiteri suntu indetorati a cercetá celu putienu de doue ori in anu fiecare comuna bisericésca spre a se convinge, daca incurgu regulatu capitalele licuidate si interesele la terminulu stipulatu in obligatiuni, facendu in casu contrariu prin comitetulu parochialu dispusetiunile necesarie pentru incassarea restantieloru prin avocatulu alegendu de catra senatulu epitropescu pentru tractulu respectivulu protopresbiteratu. Dar pentruca parintii protopresbiteri se póta satisfacé acestei sarcine impreunate cu responsabilitate mare, si pentru ca se nu fie avisati si constrensi cu scaderea autoritatii loru a luá diurne si tase din capitalele bisericesci, cu incepere dela 1 Ianuariu 1883 se incete tóte diurnele si tasele, séu alte spese, facute pana aci sub titlu de inspectiune, séu cercetare, séu pentru revisiunea socotiloru, si in loculu acestora se se statorésca amesuratu marimei si pusetiunei protopresbiterateloru pausiale de calatoria, si consistoriele se aviséza ca la pertractarea bugetului pre anulu viitoriu aceste pausiale se-le puna in bugetulu consistoriului respectivu si administrandu-se de senatulu epitropescu se se solvésca pre langa cuitantia regulata in trimestre decursive.

Din aceste pausiale se se solvésca parintiloru proto-presbiteri si pentru esamenele scolare anuale, ér acoperirea loru in bugetu sè se faca din contributiunea de 1 cruceriu si din tacs'a dela cununii de 50 cr. Acèsta propunere a comisiunei in urm'a contra propunerei deputatului Nicolau Zigre, sinodulu o transpune consistorieloru spre studiare, avendu a face reportu despre resultatu la sesiunea procsima sinodala.

La punctulu 11 din reportulu senatului epitropescu referitoriu la lasamentulu fericitului Scarlato din Timisiora comisiunea propune, si Sinodulu decide, ca consistoriulu se urgeze la judetialu competente prin fisculu seu pertractarea, eventualminte predarea lasamentului.

Cu privire la punctulu 12 din reportulu consistoriului, din carele se vede, cà socotile fondatiunei Zsigaiane din Oradea mare de pre anii 1878—1881 suntu in restantia, comisiunea propune, si Sinodulu avisèza consistoriulu oradanu a procurá pana la sesiunea procsima sinodala socotile amintite, ér daca nu se vor poté procurá pre cale pacinica, in casulu estremu, si daca s'ar crede, cà acelea nu suntu corecte se se procure pre bas'a legii.

Punctulu 13 din reportulu consistoriului referitoriu la preliminarulu si inventariulu manastirei Hodosiu Bodrogu la propunerea comisiunei sinodulu flu ié la cunoscintia.

Punctulu 14. din reportulu senatului epitropescu referitoriu la infintiarea unui fondu diecesanu de asiguratiune pentru edificii bisericesci, scolare, parochiale si foundationale, la propunerea comisiunei Sinodulu flu ié la cunoscintia si astépta pana la procsim'a sesiune resultatulu lucrariloru comisiunei esmise spre scopulu acesta. Din consideratiune inse cà infintiarea unui fondu de asiguratiune va intimpiná fôrte multe greutati, consistoriulu se avisèza a indrumá comisiunea esmisa, ca se-si dea opiniunea sa si in acea directiune, cà ôre n'ar fi mai consultu a abstá dela infintiarea unui institutu de asiguratiune, si in locu de acést'a, consistoriulu diecesanu punendu-se in contielegere cu vre unu institutu de asigurare se constrenga tóte comunele bisericesci din eparchia a asigurá la acelu institutu bisericile, scólele si, fondatiunile loru, fara ca consistoriulu se ié asupra-si garanti'a incassarii cuoteloru anuali de asiguratiune, ér institutul angagiatu se restituie consistoriului din tacele incasate câteva procente, cari se se intrebuintieze apoi la crearea unui fondu spre ajutorarea comuneloru la edificarea bisericeloru si scóloru.

Punctulu 15 si 16 din reportulu consistoriului referitorie la ajutorarea invetiatoriului Georgiu Sieresiu si la incercarea vinderii edificiului, si intravilanului, pre care a fost mai nainte preparandi'a sinodulu le ié la cunoscintia, asceptandu la timpulu seu resultatulu vindierii realitatiloru amintite.

Punctulu 17 din reportulu consistoriului, referitoriu la impregiurarea cà consistoriulu a destinatu, pretiulu incursu cu ocasiunea vinderii casei si intravilanului din Gain, testatu de fericitului Andrei Papp pentru infintiarea unui fondu alumnealu, la propunerea comisiunei Sinodulu 'lu ié la cunoscintia cu acea observare, cà in considerarea, cà tóte fondatiunile culturali substernu ratiociniile loru consistoriului diecesanu, si deórece alumneulu din Timisiora sta sub protectiunea episcopului diecesanu, consistoriulu se avisèza a ingrigi ca prin comitetulu alumneului din Timisiora se se substérna consistoriului in fiecare

anu protocélele adunariloru generali ale fondului alumneului dimpreuna cu unu conspectu despre starea averei acelu fondu spre afacere competentaa.

(Va urma.)

Regulamentu

pentru jurnalulu bisericescu-literaru din Cernauti.

1. Dela 1. Iuliu 1882 se va edá in Cernauti sub auspiciile Consistoriului archidiececanu din Cernauti unu jurnal bisericescu-literaru, carele este proprietatea Archiepiscopiei ortodoxe a Bucovinei, sub titlulu: „Candela.”

2. Cu privire la referintiele particulare ale Archidiecesei se voru primí in acestu jurnal tratate si in limb'a slaveno-rusésca, materii relative la sporirea culturai religiose-morale a credinciosiloru se voru publicá in amendóue limbele.

3. Jurnalulu va aparé odata pe luna in formatu de 8-vu mare, numerulu de 3 pana la 4 cóle, de o camdata in 600 de esemplare, éra mai tardiu câtu va cere trebuinti'a.

4. Acestu jurnal va cuprinde:

- a) Articule din tóte ramurile sciintiei teologice, si anume: Tratate si documinte privitóre la istori'a bisericeii crestine, mai alesu a bisericeii resaritene peste totu si a celei din Bucovina in parte; disertatiuni biblice, dogmatice, morale, canonice si apologetice de interesu deosebitu cu privire la starea actuala a bisericeii; disertatiuni relative la chemarea si activitatea omiletica, liturgica, pastoralala si catechetica a pretoliloru;
- b) Tratate despre invetiamentul religionaru de scóla;
- c) Predica pentru Dumineci, serbatori si casuri straordinare precum si parenese;
- d) Traduceri din operele mai alese ale s. parinti si tratate asupra acestora;
- e) Discutarea de intrebari referitóre la starea actuala a administratiunii si vietii bisericesci si de alte intrebari sulevate in congressulu bisericescu, in conferintiele pastorale etc.
- f) Disertatiuni relative la sporirea cunoscintieloru poporului crestinu si a culturai religiose morale;
- g) Crónica, carea va cuprinde evenimintele cele mai insemnate bisericesci si scolastice din Bucovina si din alte parti ale bisericeii crestine, comunicari statistice si alte comunicari de interesu bisericescu;
- h) Anunciuri si recensiuini teologice si religiose.

5. Ori ce disertatiune de cestiuni politice si nationale, precum si dispute si atacuri personale nu sunt admise in colónele jurnalului.

6. Redactiunea va constá din unu redactoru primariu, responsabilu pentru intregulu cuprinsu alu jurnalului; din alu doile redactoru, insarcinatu cu redactarea si corectura articuleloru in limb'a slaveno-rusásca, si din unu revidentu si corectoru pentru articulele române ale jurnalului.

Fara scirea si consimtiementulu redactorului primariu nu se poté imprimá nici o piesa a jurnalului.

7. Pentru administratiunea jurnalului se va institui unu administratoru, carele totodata va fi si editoru alu jurnalului.

Administratoriulu va ingrigi pentru partea economica a jurnalului si pentru abonamente, va purtá

corespondintele relative la aceste afaceri, va espedia la abonati jurnalulu si la finea anului va da Consistoriului comptu despre veniturile si spesele jurnalului.

Administratoriulu va avé in sama jurnalulu si tota proprietatea mobila impreuna cu jurnalulu.

8. Colaboratori naturali ai jurnalului sunt toti membrii Clerului Archidiecesei, sunt in sa bineveniti si colaboratorii din alte cercuri.

9. Personalulu redactionalu si administrativu alu jurnalului se denumesc de Consistoriulu archiepiscopalu.

10. Jurnalulu se va folosi de o limba corecta, intielésa in decomunu si pentru partea sa cea romana de ortografia de curendu adoptata de „Societatea pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovina“, éra partea sa cea slaveno-rusasca de ortografi'a etimologica.

11. Toti membrii activi ai clerului secularu si regularu alu Archidiecesei Bucovinei sunt obligati a tiené acestu jurnalulu.

12. Abonamentele se voru face imediatu la administratiunea jurnalului.

13. Pretiulu abonamentului va fi pentru Austro-Ungaria 4 fl. pe anulu intregu si 2 fl. pe jumetate de anu; éra pentru Romania si alte tieri 12 resp. 6 franci.

Acestu pretiu se va solvi innaite imediatu la administratiunea jurnalului.

14. Localulu redactionii jurnalului este in resiedinti'a archiepiscopali.

15. Tota lucrarea si colaborarea la acestu jurnalulu va fi remunerata din cass'a jurnalului in urmatoriulu modu:

Redactorulu primariu, anualu cu .	400 fl.
Administratoriulu	250 „
Actuariulu	72 „
Cursoriulu	48 „
Redactorulu pentru textulu slavo-ruscu pentru redactarea de cola cu	10 „
pentru corectura	5 „
Elaboratele sciintifice de cola de tipariu cu	15 „
Elaboratele celelalte de cola de tip. cu	10 „
Revederea si corectur'a textului românu de cola de tipariu cu	5 „

Spesele impreunate cu imprimarea si espedarea jurnalului precum si cu comperarea requisiteloru necesare si a jurnaleloru streine bisericesci, se voru acoperi de asemenea din cas'a acestui jurnalulu.

Tote jurnalele si cartile comperate séu incurse in daru, sunt proprietatea jurnalului si se depunu in bibliotec'a lui.

17. Din prisosulu eventulu alu jurnalului se va formá unu fondu de reserva.

Din consiliulu Consistoriului archiepiscopalu alu Bucovinei.

Cernauti, in 8 (20) Aprilu 1882.

Silvestru. m. p.

D i v e r s e .

* **Dlu Constantin P. Ajdanu** s'a hirotésitu in Duminec'a Rusaliloru, ca protopesbiteru pentru protopopiatulu Siriei.

* **Reuniunea preotiloru si invetiatoriloru** din inspectoratulu Birchisiului, a aranjatulu Marti dupa Rusalii *Maiatu* in padurea din comun'a Tiela. Venitulu curatu e destinatu pentru infintiarea unei biblioteci pe séma reuniunei.

* **Necrologu.** Tinerulu teologu de cursulu I. *Dimitrie Bugariu* a repausatu in Domnulu Vineri in 14/26 Maiu a. c. in Buteni. Fie-i tierin'a usióra !

* **O calatorie scolara.** Elevii primei divisiuni a scólei superióre de comerciulu din Paris a inceputu de la 19 Aprilie s. n. calatori'a industrialu ce intre-prindu in fiecare anu in nordulu Frantiei si in Belgi'a, sub conducerea directorului. Acést'a calatorie didactica ce duréza trei septemani este incoronarea inaltului invetiamentu comercialu tecnicu urmatu in cursuri si desvoltatu in visitele septemenale facute in uzinele si fabricile din Paris si imprejurimi. Acést'a calatorie ofera mari avantaje pentru elevi. Camer'a de comerciulu din Paris, inspirandu-se de unu sentimentu din cele mai nobile, animata de dorinti'a d'a provocá o nobila si spornica emulatie, s'a grabitu, de la inceputulu organizarei acestoru excursiuni, d'a creá unu stipendiu de calatorie in favóra elevului, a cerui raportu despre complectulu calatoriei este judecatu celu mai destinsu. Cu acestu stipendiu merge se studieze in strainatate una din ramurile cele mai importante ale comerciului, asupra caruia trebuie se adreseze unu raportu detaliatu camerei de comerciulu.

* **Prea stimate Domnule Redactore!** In fói'a „Biserica si scól'a“ Nr. 17 ai binevoitu a luá notitie intre diverse, despre o „inmormentare scandalisatóre“ comunicata de unu anonim. La acést'a eramu se tacu, in cât me atinge pre mine, ca se nu ve preocupu cu nisce lucruri de pucina insemnate ca celea descrise de anonimulu; dar intru câtu se refere la corespondintele carele in locu de a me acúsá se incusa singuru pre sine si se arata de omu culpabilu si cunoscatoriu alu compliciloru omorului de care vorbesce, lucrulu este de insemnate si va trage asupra sa atentiunea chiar a auctoritatiloru civile, cáci aceste pe cátu sciu eu, pana acumu inca n'a isbutitu a descoperi pe faptuitorulu omorului dela Dezna. Acelu scrietoriulu dice cá dau scandalu intre pópora, si cá vadi'a si auctoritatea in aintea popóreloru nu prin coruptiuni, ci chiar prin bun'a conduita fatia de tóte popórele se casciga. Marturisésca de mine tóte comunitatile la cari din incredintiarea superioritatiloru mele de mai multi ani implinescu mai tóte afacerile de interesu bisericescu si scolasticu, daca am facutu eu lucru scandalosu satisfacandu dorintiei poporului? Reu se vede cá a studiatu corespondintele teologi'a, ori cá a remasu fórté indereptu, daca nu scie nici atáta cá eu ca preotu nu potu judecá faptele nimerui, decátu pe cátu timpu e viu, éra dupa ce a moritu afacerea mea este a me rugá pentru sufletulu osanditu, cá mai multu trebuie doctorulu bolnaviloru. Daca judecatori'a din Buteni a permis transferarea lotrului mortu acasa, scandalu am facutu eu óre candu am satisfacutu datorintiei mele preotiesci intru a sluji celea poftite de urmatorii si consangienii mortului? Óre nu atunci se dadea scandalulu candu nu m'asi fi dusu nezi la inmormentarea aceluia? Dice apoi corespondintele cá nu a fostu cuminecatu, dar famili'a repausatului atestéza ca l'a cuminecatu D. preotu Mihaiu din Buteni. Afirmatiunea cá am opritu a se trage clopotele pentru unu mortu omu betranu, o declaru de cea mai nerusinósa minciuna, cáci eu de candu m'am preotitu totdeuna am tintitu la aceea ca se nu conturbu liniscea poporului meu, ci a-i face mai multu inca decátu au pretinsu. Sciu cá in Ignesci au reposatu uniculu omu uniatu depravatu si betivu, nu precum ílu lauda coresponden-

tele acela, ci celu mai despretiuitu; acolo fiindu intrerbatu am respunsu epitropiei cumca tóte confesiunile cari pretindu ceremoni'a altor'a biserici trebue se solvéscá pentru servitiile pofuite. Apoi ce cauta aici causá cu uniatulu? aci se vede forti'a de a intrá in Biserica'nóstra, se vede cá-i suntu in cale dlui corespondinte, dar ílu avisezu cá pana ce voiu fi eu pe acestea locuri nu-si va ajunge scopulu, popórele nu si le va cascigá ori cátu va scrie mintindu despre mine. Destulu i-a fostu uniatului biserica' lui, cá n'a contribuitu elu nimica intru ajutoriulu nostru; apoi ce onoru pretinde? Mai dice inca acela corespund. cá am primitu bani udati cu sange nevinovatu, neadeveru! cá nici mi-au datu nici nu sciu poté-voiu scóte ore care taxa pentru ostanelele mele si daca dsa scie lani de acestu felu la cineva, atunci de ce nu-lu denuncia la locul competente? éra nu se scrie neadeveruri despre altii

Chertesiu 11/5 1882.

Damaschinu Stefanu m. p.
preotu.

Buletin meteorologicu.

Diu'a.	Lun'a.	Pressiunea aerului	Temperatur'a	Cerulu
Sambata	27. Maiu	769 mm.	17 ^o R.	seninu
Duminica	28. "	770 "	19 "	"
Luni	29. "	770 "	19 "	"
Marti	30. "	769 "	19.5 "	"
Mercuri	31. "	765 "	21 "	obdusu
Joi	1. Iuniu	764 "	16 "	plou
Vineri	2. "	766 "	16.5 "	obdusu

Concurse.

Nefindu recurenti deajunsu, se deschide de nou concursu pantru deplinirea parochiei vacante de prim'a clasa din *Ecie'a-romana*, protopresbiteratulu B. Comlosiului, cottulu Torontalu, cu terminulu alegerei pe *6 Iuniu vechiu a. c.*

Emolumintele sunt: un'a sesiune parochiala de 30. jugere pamentu aratoriu de class'a prima, stol'a si birulu parochialu usitatu dela 240 case; — care beneficiu calculatu in bani da venitululu annalu de 800 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acést'a parochia sunt avisati a-si asterne recursule instruite conformu dispugetiuneloru statutulu organicu si a regulamentulu congresualu la subscrisulu vicariu protopopescu in Toraculu-mare, per: Bega-Szt-György si a se presentá nainte de alegere in vr-o Duminica séu serbatóre la S. Biserica spre a-si arató desteritatea in cantare respective predicare. — Se mai notifica: cá alegandulu parochu are se imparta beneficiulu parochialu cu veduv'a preotésa in anul curinte.

Ecie'a-romana 19 Aprile 1882.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Paulu Tempea**, m. p. vic. protop,

Pentru deplinirea parochiei vacante de class'a a dou'a din comun'a *Sarcea-romana*, protopresbiteratulu B. Comlosiului, in cottulu Torontalu, escrie concursu cu terminulu alegerei pe *13 Iuniu vechiu a. c.*

Emolumintele sunt:

Un'a sesiune parochiala de 30 jugere pamentu aratoriu de classa prima si 3 jugere pasiune; — stol'a si birulu preotiescu dupa norm'a stolara eparchiala cea mai noua dela 168 numere de case si 21 sesiuni urbariale, care beneficiu parochialu calculatu in bani da unu venitu annalu curatu de 720 fl. v. a.

Doritorii de a concurge la acést'a parochia sunt avisati a-si asterne recursule instruite conformu dispugetiuniloru statutulu organicu si a regulamentulu congresualu la subscrisulu vicariu protopopescu in Toraculu-mare, per: Bega-Szt-György, — si a se presentá nainte de alegere in vr-o Duminica séu serbatóre la S. Biserica spre a-si arató desteritatea in cantare respective predicare. — Se mai notifica: cá alegandulu parochu va folosi sesiunea parochiala numai din tómn'a anulu curinte.

Sarci'a-romana 27 Aprile 1882.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Paulu Tempea** m. p. vic protop.

Pentru indeplinirea postulu invetiatorescu vacantu din *Sinersig*, in protop. Lugosiului, se escrie concursu cu terminu pana in *30 Maiu st. v. a. c.*

Emolumintele sunt in bani 230 fl. v. a. patru jugere pamentu aratoriu, patru orgii de lemne, 5 fl. scripturistici'a, 8 fl. pentru conferintie, si cortelu liberu.

Recurentii au a-si substerne recoursele instruate conformu statut. org. bis. adresate comitetulu parochialu gr. or. din *Sinersig* si ale tramite Rsim. D. Georgiu Pesteanu protopop gr. or in Lugosiu.

Sinersig in 10 Maiu 1882.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protop. si inspect. scolaru.

Se escrie pentru deplinirea parochiei de clas'a a trei'a *S. Crestoru*, protopresbiteratulu Oradii-mari, cu terminulu pana la *20 Iuniu v.* (2 Iuliu nou) a. c. in care dí va fi si alegerea.

Dotatiunea este:

1. 12 jugere pamentu aratoriu de clas'a 2-a si 4 jugere pasiune; jugerulu a 1100 stangeni □ I. Contributiunea directa o solvesce preotulu. 2. Lecti calulu (birulu) dela 60 case cáte un'a mesúra — vica — de grâu. 3. Stolele usuate. 4. Cortelu liberu cu 2 chilie, culina, podrumu si gradina. 5. Cáte jumetate mesura (vica) de grau si stolele indatinat dele poporenii gr. or. din filiele Sarkad si 5 puste, apartinetórie parochiei matre S. Crestoru.

Dela recurinti se pretinde calificatiune pentru parochie de clas'a a trei'a, — avendu recoursele adjustate conformu dispugetiuniloru Statutulu organicu, si adresate comitetulu parochialu din S. Crestoru a le tramite protopresbiterulu Oradii-mari Simeonu Bica, in Nagyvárad-Velenceze.

S. Crestoru 16/28 Maiu 1882.

Comitetulu parochialu.

Incontielegere cu mine: **Simeonu Bica**, Protop. Oradii-Mari.